

4.

Till Kommunstyrelsen

Redovisning av integrationsarbetet på Arbetsmarknadsenheten under 2016.

Begäran om redovisning av integrationsarbetet

Kommunstyrelsen har begärt årsredovisning av hur integrationsarbetet skötts på Arbetsmarknadsenheten (AME) under det senaste året. Här kommer en redovisning hur AME arbetat under 2016 avseende integrationen av nyanlända.

Sammanfattning

Med anledning av kommunstyrelsens begäran redovisas här hur AME arbetat avseende integrationen av nyanlända under 2016. Redovisningen innehåller en beskrivning av det arbete som bedrivits. Det är arbete på övergripande nivå, flyktingmottagningens uppdrag, det operativa arbetet utifrån arbetsmarknadsperspektivet, pågående projektarbeten samt hur AME arbetar med övrig omvärldsbevakning.

Integrationsarbete på övergripande nivå

Integrationsarbetet berör hela kommunen och sker även med externa samverkanspartners. Nedan här beskrivs hur arbetet bedrivits och hur verksamheten samverkat kring övergripande integrationsfrågor.

Processkartläggning

En processkartläggning gjordes i våras för att tydligöra olika förvaltningars roller och uppdrag inom ramen för flyktingmottagning och integration. Flertalet förvaltningar är inblandade och kartläggningen visar på hur integrationsarbete genomsyrar många förvaltningar och att man arbetar med detta på olika sätt. Kartläggningen visar även på externa processer med olika myndigheter och samverkanspartners. Kartläggningen slutfördes av AME.

Flyktinggruppen

Under hösten 2015 hamnade även Vaggeryds kommun i ett akutläge utifrån den massiva flyktingström som påverkade hela landet. Antalet ensamkommande flyktingbarn som kom till kommunen var högt och kommunen behövde även starta upp evakueringsboende. Därför bildades en arbetsgrupp bestående av representanter för AME, barn-och utbildningsförvaltningen (BUN), fastighetsenheten, VSBo, socialnämnden, räddningstjänsten, kommunledningskontoret och kultur och fritidsnämnden. Gruppen fick uppdraget från kommunens ledningsgrupp att ta fram information för att diskutera boende, lokalfrågor i samband med

flyktingmottagandet samt göra riskanalyser, samverka för att snabbt komma igång och sedan hjälpa till med att driva evakueringsboenden. Den akuta mottagningen av asylsökande har nu hamnat i en annan fas.

Evakueringsboendena är avvecklade och trycket på ensamkommande har minskat. Kommunledningen har önskat att gruppen består men den har idag ett annat fokus än då den startade. I dagsläget träffas gruppen en gång i månaden. Definitionen av gruppen i dagsläget är en förvaltningsövergripande samverkansgrupp. Gruppen ska vara forum för flykting-och integrationsfrågor men ska också kunna hantera akuta händelser. AME är sammankallande för gruppen, håller i mötet och ansvarar för informationsspridningen.

igrationsmedelsgruppen

Gruppen initierades av kommunens chefsekonom. Gruppen fick till uppgift att gå igenom samtliga fördelningar av "igrationsmedel" i kommunen samt lägga fram ett förslag på framtida fördelning och eventuell fondering. Gruppen träffades intensivt under våren men vid upptakten av höstens arbete beslutades att avvakta tillsättningen av chefsekonom och förvaltningschef för BUN. Gruppen bestod av representation från AME, kommunens chefsekonom, förvaltningschef BUN och förvaltningschef för socialförvaltningen.

Överenskommelse angående boenden

Utöver ordinarie samverkan med VSBo angående bosättning för nyanlända så har AME, IFO och VSBo arbetat fram en överenskommelse under året. Överenskommelsen bygger på att VSBo har ambitionen att tillhandahålla ett visst antal lägenheter utifrån kommunens behov av bostäder till flyktingar, ensamkommande flyktingbarn och för övriga socialt utsatta grupper.

Avtal gällande nyanlända etablerare

Under året har en lokal överenskommelse gällande arbetsförberedande insatser/introduktion till arbetsmarknaden för målgruppen nyanlända utformats mellan Arbetsförmedlingen och AME. Överenskommelsen innebär att AME kan vara en aktiv part också under etableringsperioden och erbjuda aktiviteter för att underlätta och påskynda etableringen i arbetslivet.

Överenskommelse om ledningssamverkan med Vaggeryds kommun och Arbetsförmedlingen i Jönköping

Under året har AME och Arbetsförmedlingen arbetat fram en lokal överenskommelse om ledningssamverkan mellan Vaggeryds kommun och Arbetsförmedlingen i Jönköping. Överenskommelsen är undertecknad av Arbetsförmedlingen, AME, socialförvaltningen och Fenix Kunskapscentrum. Syftet med den lokala överenskommelsen var att fastställa samverkansstrukturen på ledningsnivå mellan nämnda parter. Samverkan gäller både arbetsmarknadsfrågor generellt och utifrån Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

Lokal överenskommelse om nyanländas etablering

Tillsammans med Arbetsförmedlingen har AME initierat arbetet med att ta fram en övergripande lokal överenskommelse för att underlätta och samordna etableringsarbetet. Överenskommelsen syftar till att tydliggöra uppdrag, ansvarsfördelning, roller och rutiner mellan Arbetsförmedlingen och kommunen samt andra myndigheter och organisationer, exempelvis Regionen, Försäkringskassan och Migrationsverket. Överenskommelsen är inte klar utan är i en slutprocess.

Arrangerande av studiebesök

AME planerar förvaltningsövergripande studiebesök inom ramen för det kommunala integrationsarbetet. Planering för studiebesök i Olofström ska göras och för tillfället är en resa till Trelleborg den 1 november bokad. Studiebesöken görs utifrån att se på goda exempel från andra kommuner.

Näringslivssamverkan

Samverkan med näringslivsrådet sker löpande. Under året har vi varit delaktiga i den förstudie som näringslivsrådet gjort ”Integration med inriktning på näringsliv och arbetsmarknad”. Utöver det träffas AME och näringslivsrådet regelbundet i olika forum och på frukostmöten. Frukostmötena arrangeras gemensamt med näringslivsrådet, Arbetsförmedlingen och AME. Givetvis är integrationsfrågan i kombination med kompetensbehovsfrågan hög på agendan i kontakterna med näringslivsrådet. Övrig näringslivssamverkan sker utifrån hur vi arbetar med övriga grupper och individer, bland annat matchning och praktik.

Flyktingsmottagningen

Flyktningmottagningen har ett förändrat uppdrag jämfört om man ser några år tillbaka. Etableringsansvaret har främst arbetsförmedlingen men kommunen ansvarar fortfarande för bosättning, skola samt att utreda och besluta om försörjningsstöd.

Bakgrund och nuvarande ansvarsfördelning

Samordningsansvaret för etableringen av nyanlända invandrare gick över från kommunen till Arbetsförmedlingen från och med 1 december 2010. Flyktningmottagningens uppdrag reducerades därför påtagligt med utgångspunkt från hur uppdraget tidigare sett ut. Migrationsverket och Arbetsförmedlingen har ett delat ansvar för att anvisa personer till bosättning till en kommun. En kommun är skyldig att efter anvisning ta emot nyanlända personer som har beviljats uppehållstillstånd. Inom ramen för etableringen är tanken att varje nyanländ utifrån sina förutsättningar ska få professionellt stöd att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning. En viktig del i etableringen är tillgång till en bostad för individen. Kommunen ansvarar för att, vid behov, se till att nyanlända personer erbjuds praktisk hjälp i samband med att de bosätts i en kommun. Arbetsförmedlingen ansvarar för att upprätta en etableringsplan som ska innehålla insatser för att den nyanlända ska komma ut i arbete och bli etablerad i samhället. Planen ska innehålla förberedande arbetsinsatser, svenskundervisning för invandrare (SFI) och samhällsorientering. Kommunen ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning bland annat SFI samt samhällsorientering. I Vaggeryds kommun är det Fenix Kunskapscentrum som tillhandahåller detta och de ersätts av AME med medel från Migrationsverket.

Nyanländas försörjning sker som regel genom etableringsersättning. Ersättning betalas ut i efterskott och ska täcka skäliga levnadskostnader. Arbetsförmedlingen beslutar om ersättningen och Försäkringskassan ansvarar för utbetalningen. Nyanlända personer har samma rätt som övriga invånare att ansöka om ekonomiskt bistånd från kommunen. Om en nyanländ vänder sig till kommunen med en ansökan om ekonomiskt bistånd är kommunen skyldig att pröva rätten till ekonomiskt bistånd. Det uppstår ett ”glapp” innan första utbetalningen av etableringsersättning vilket är skäl ekonomiskt bistånd. Det kan också finnas grund för ekonomiskt bistånd om nyanlända inte kan delta i etableringen eller har utgifter som bedöms som skäliga men inte täcks av etableringsersättningen.

Försörjningsstöd inom ramen för flyktingmottagningen

AME ansvarar för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd för nyanlända med uppehållstillstånd. Det innebär att ansvara för att nyanlända har försörjning i avvaktan på andra ersättningar, samt att hjälpa till att ansöka om andra ersättningar hos Försäkringskassan. Flyktingmottagningen hanterar försörjningsstödet under hela etableringsperioden. Det kan gälla att utreda omfattande tandvård eller behov av glasögon m.m.

Flyktingmottagningen hanterar ytterligare försörjningsstödsärenden utöver de som är i etableringen. Flera av hushållen har kommit till Vaggeryds kommun innan etableringsreformen, vissa har varit i kommunen sedan 2006. Vi är nu i en process där ärenden som varit aktuella länge successivt ska övergå till att hanteras av socialtjänstens verksamhet för ekonomiskt bistånd. Intentionen är att Arbetsmarknadsenhetens flyktingmottagning ska ansvara för nyanlända från mottagandet, under etableringsperioden som varar 2 år och därefter ytterligare två år. Totalt rör det sig om en maximal tid på drygt 5 år som Arbetsmarknadsenheten ska ha integrations- och försörjningsansvaret. Den enskilde kan ha uppehåll inom etableringen på högst ett år för t.ex. föräldraledighet. De hushåll som ännu inte uppnått självförsörjning ska därefter hanteras av socialtjänsten. Idagsläget hanterar AME ett 30-tal ärenden varje månad.

Flyktingmottagningen har i skrivande stund mottagit 82 nyanlända varav 39 är på anvisning och räknas i avtalet. Prognosen för hela året är att mottagningen kommer att ta emot ca 110 nyanlända.

Återsökande av medel

Inom ramen för flyktingmottagningens verksamhet ska medel återsökas från Migrationsverket. Vissa ersättningar utbetalas utifrån en schablon och ska fördelas till BUN. Återsökandet och att bevaka att medlen inkommer sköts av AME gällande mottagandet av nyanlända.

Bosättning

Arbetsmarknadsenheten arbetar aktivt med att få fram bostäder för att täcka behoven utifrån det antal nyanlända kommunen tecknat avtal. Det gäller anvisade både från Arbetsförmedlingen och från Migrationsverket. AME arbetar både med att få fram bostäder och därefter praktisk hjälp i samband med bosättning. Arbete omfattar:

- ansvara för kontakten mellan Arbetsförmedlingen och Migrationsverket för att planera mottagandet på individnivå.
- grundutrusta bostäder till framförallt kvotflyktingar men även flyktingar från anläggningsboende som bland är i behov av basutrustning.
- ansvara för ansökan om hemutrustningslån om detta inte har gjorts innan man lämnat anläggningsboendet.
- stötta nyanlända med införskaffandet av svenskt personnummer, ID-kort och bankkonto.
- anmäla vuxna och barn till hälsoundersökning hos vårdcentraler, mödravårdscentral och barnavårdscentral.
- anmäla skolpliktiga barn för undervisning i grund- och gymnasieskola.
- initierar så att barnomsorg ordnas snarast möjligt.
- ha mottagningsamtal med alla anvisade.
- erbjuda tolk i samband med bosättningsprocessen.

Arbetsmarknadsperspektiv

Inom ramen för AME drivs och samordnas arbetsmarknadsfrågor och integrationsfrågor. Integration handlar om att känna sig delaktig i samhället. Alla människor behöver en plats i samhällsgemenskapen. Begreppet integration används oftast för att beskriva den process genom vilka personer med annat etniskt ursprung än det svenska blir delaktiga i. Integration kan självklart även gälla andra grupper eller individer. Här kommer vi dock hålla oss till att beskriva hur verksamheten arbetat med integration av nyanlända. Inom ramen för integrationsarbetet ligger självklart flyktingmottagningen men hela AME tar ansvar för integration och etablering av nyanlända.

AME med inriktning mot integration av nyanlända

Nyanlända har tillgång till de verktyg som finns i verksamheten på AME. AME samarbetar med Arbetsförmedlingen och ekonomiskt bistånd för att hjälpa de som fortfarande står utanför arbetsmarknaden att få praktik och arbete. AME tar emot flyktingar för praktik, språkträning, arbetsförmågebedömning, arbetsmarknadspolitiska anställningar, matchning, Supported Employment med mera.

2014 tog AME tillsammans med ekonomiskt bistånd initiativ till att använda "Välfärdsanställningar" som en aktiv arbetsmarknadsåtgärd från kommunens sida. Under perioden 2014 och fram tills nu har ett 30-tal individer haft tillgång till denna anställningsform. Kortsiktigt byts försörjningsstödskostnaderna mot anställningskostnad och effekten långsiktigt är att dessa individer får tillgång till och medlemskap i socialförsäkringssystemet. Målsättningen är att personerna med denna typ av arbete kommer närmare den reguljära arbetsmarknaden. Vinsterna i ett större samhällsperspektiv är inte bara ekonomiska utan det skapas också integration genom delaktighet i samhället. Än viktigare, framför allt ur ett barn- och ungdomsperspektiv, skapas goda förebilder utifrån föräldraskap och bättre levnadsvillkor för barnen. Forskningen stödjer att utanförskap har starka ärftliga faktorer och att skapa delaktighet för föräldrar ger samhällsvinster långsiktigt.

Över 70 % av den grupp som fått dessa anställningar tillhör flyktinggruppen. Av nuvarande pågående 13 välfärdsjobb tillhör 10 flyktinggruppen. Av avslutade välfärdsanställningar kan som parantes nämnas att ca 25 % fått fortsatt anställning vilket får anses som en framgång då många bedömts stå långt från ordinarie arbetsmarknad. Effekterna av välfärdsanställningarna kan kanske bland annat ses utifrån Arbetsförmedlingsstatistik där arbetslösheten bland utlandsfödda i Sverige är 21,9% medan det i kommunen är 15,2 %. Motsvarande siffra för inrikes födda är 4,2 % i landet och 3,2 % i Vaggeryds kommun.

Bland ungdomar så är andelen arbetslösa ulandsfödda 36,3% i riket och i 20 % Vaggeryd. Antal hushåll med försörjningsstöd var 98 stycken vid välfärdsanställningarna införande i oktober 2014 och är nu två år senare 80 stycken, vilket är en minskning med nästan 20 % trots ett stort antal nyanlända som går in i försörjningsstödsstatistiken.

Verksamheten strävar efter att i allt vårt arbete visa på och ge exempel på hur det svenska samhället fungerar. Det kan vara allt i från studiebesök till övrig information, men framför allt att få möjlighet att vara med i ett sammanhang. Att integreras i ett samhälle innebär inte, att man för att bli accepterad ska ge upp sin kulturella särart, sitt ursprung eller sitt sätt att vara.

Verksamheten har dock en ambition att sprida de normer och regler som finns i vårt samhälle, samt arbeta med att det svenska språket blir det gemensamma kommunikationsverktyget. Integrationsarbetet skall ha sin grund i respekt för mänskliga rättigheter och tydliga åtgärder mot diskriminering, utbildning, god närmiljö och ett rikt kulturliv. I vissa sammanhang kan det uppstå svårigheter där kultur och trosuppfattning krockar med det svenska samhällets regler och normer. Detta är frågor som behöver lösas när de uppkommer och i verksamheten tar vi ofta hjälp av övriga nyanlända som kommit längre i sin etableringsprocess. Vi samarbetar bland annat med Somaliska föreningen för att finna lösningar och samförstånd. Vi har också medverkat och arrangerat större informationsmöten för att ta upp specifika teman och för att svara på frågor i en större grupp.

Vi samarbetar även med andra frivilligorganisationer och har bland annat länkat mellan Lions och Somaliska föreningen. Lions och Somaliska föreningen har numera ett samarbete där Lions bidragit till att utveckla föreningens undervisningsförfarande i matematik och engelska, bl.a. genom inköp av datorer.

Projekt

I Arbetsmarknadsenhetens uppdrag ligger att söka, driva och samordna projekt inom arbetsmarknads- och integrationsområden. Vi har nya projekt på gång men följer även upp andra.

Supported Residence

Det ökade nationella mottagandet 2015 gjorde att AME lokalt agerade för att hitta bosättningslösningar. AME sökte därför och beviljades medel från länsstyrelsen för att underlätta bosättning av nyanlända i kommunen. Projektet Supported Residence löper från oktober 2015 och 2016 ut. I styrgruppen har såväl kommunalråd som oppositionsråd ingått tillsammans med VSBOs VD, kommunens kanslichef och beredskapssamordnare, representant från HVB, tillsammans med personal från AME samt representant för de privata hyresvärdarna. Svårigheten att hitta lägenheter för våra nyanlända flyktingar, avsaknaden av samarbete med privata hyresvärdar var två av incitamenten för projektansökan. Tydliga signaler till politik och kommunledning om bostadsbehoven samt att bidra till den strategiska diskussionen kring kommunens framtida bostadsförsörjning. Projektet har slagit väl ut och utan de lägenheter som frigjorts via privata hyresvärdar hade kommunen ej klarat sitt uppdrag mot migrationsverket för 2016. En fortsatt utmaning är att hitta boendelösningar för det utökade mottagandet 2017, i konkurrens med de som via anknytning, eget boende (EBOS) och via egna boendelösningar kommer till kommunen. Därför har AME ansökt och beviljats ytterligare projektmedel för att utveckla projektet under 2017. Det civila samhället, landsbygdsboende, samarbete med LRF, Farmartjänst m.fl. aktörer är kommande utmaningar.

Vi-Hub

AME har varit med i diskussionen inför projektansökan till allmänna arvsfondsprojektet Vi-Hub som nu 2016 via "Biffen och Bananen" drivs i gamla Strömslunds lokaler. AME är också representerad i styrgruppen för projektet tillsammans med bland annat Arbetsförmedlingen. Vi-Hub jobbar för att ge ensamkommande flyktingbarn arbetsmarknadsintroduktion via en liten snickerifabriks olika möjligheter av såväl tillverkning, försäljning, administration och marknadsföring.

Internationella vänner

AME ingår fortfarande i styrgruppen för det gamla projektet Internationella vänner som via en förstudie skrevs av AME i augusti 2010. Internationella vänner lever vidare och är en bra representant för kraften i det civila samhället i samverkan med kommunen (AME). Internationella vänner driver bl.a. läsläsning samt språkcafé och arrangerar gemensamma fester i integrationens tecken.

Delegationen unga till arbete

AME har genom statliga delegationen unga till arbete (DUA) beviljats projektmedel. AME ska tillsammans Fenix kunskapscentrum, socialnämndens verksamhet för ensamkommande flyktingbarn samt Arbetsförmedlingen försöka få igång Arbetsförmedlingens program, utbildningskontrakt och traineejobb, samt utveckla samarbetet mellan kommuner och Arbetsförmedlingen. Insatser ska motverka arbetslöshet och utanförskap för ungdomar generellt men här kommer även ensamkommande flyktingbarn att vara i fokus.

Omvärldsbevakning

AME har haft rollen att bevaka vad som sker i stort gällande flyktingsituationen och också varit en aktiv part att hämta information gällande de asylboenden som finns och planeras i kommunen.

Information från övriga viktiga parter

AME har sedan höstens flyktingsituation haft kontaktansvar med Migrationsverket samt Länsstyrelsen avseende att följa upp bland annat arbetet med evakueringsboendet. Informationsutbytet har skett i form av telefonkonferenser samt fysiska möten. Via information från bland annat Migrationsverket, Länsstyrelsen, UNHCR har viktigt information kunnat spridas till flyktinggruppens representanter.

AME har också sedan lång tid tillbaka ett samarbete med Högskoleutbildningen Internationellt arbete vilket bland annat inneburit verksamhetsförlagd praktik för deras elever och arbetsmarknadsenhetens personal har haft föreläsning på utbildningen.

Asylboenden

AME har haft en kontakt med kommuns asylboenden för att vara informerad om deras verksamheter. AME har även följt upp utvecklingen av ett eventuellt asylboende vid Yxenhaga. AME deltog och medarrangerare det informationsmöte som hölls på Yxenhaga i våras. Ännu finns inget avtal mellan ägaren och Migrationsverket men AME bevakar frågan.

Vaggeryd 2016-10-26

Jenny Andersson
Arbetsmarknadsenhetschef